

Eerste Hulp Bij Opbrengsten

Knelpunten, oorzaken en oplossingen bij achterblijvende opbrengsten

Leeswijzer

Beoordeling inspectie

1

Indicator Onderbouwrendement

2

Indicator Bovenbouwrendement

3

Indicator Gemiddeld CE-cijfer

4

Indicator Verschil SE-CE

Opbrengsten in balans

Project Leren verbeteren

Leren verbeteren

Project voor risicoscholen en (zeer) zwakke afdelingen

Een project van de VO-raad en AOC Raad

Leeswijzer

Scholen horen tegenwoordig eerder van de onderwijsinspectie wanneer hun opbrengsten achterblijven. Het is belangrijk dat scholen dan snel zicht krijgen op knelpunten, oorzaken en oplossingen.

Deze waaier biedt schoolleiders en bestuurders van risicoscholen hulp bij het analyseren en verbeteren van opbrengsten.

Voorzijde

Per opbrengstindicator van de inspectie:

Definitie

Wat houdt de indicator in?

Analyse

Door welke oorzaken blijven opbrengsten achter?

Interventie

Welke interventies zijn mogelijk? Welke interventies passend zijn, hangt af van de uitkomsten van de analyse.

Achterzijde

- Toelichting
- Voorbeeld
- Bron
- Tip

Colofon

Dit is een uitgave van het project *Leren verbeteren* van de VO-raad en de AOC Raad, mede mogelijk gemaakt door het ministerie van OCW en van EL&I.

Tekst Arie Olthof, m.m.v. Dorothee Hoekstra

Eindredactie Marijke Nijboer

Ontwerp OSAGE / communicatie en ontwerp

Druk Fennema Drukkers

Utrecht, januari 2013 (2e herziene druk)

Leren verbeteren

Project voor risicoscholen en (zeer) zwakke afdelingen

Een project van de VO-raad en AOC Raad

Disclaimer: bij het samenstellen van deze waaier is de grootst mogelijke zorgvuldigheid betracht. Aan de tekst van deze waaier kunnen geen rechten worden ontleend.

1 Beoordeling inspectie

Opbrengstindicatoren

Bij het risicogerichte toezicht beoordeelt de onderwijsinspectie jaarlijks de opbrengsten van elke afdeling aan de hand van vier indicatoren:

Rendementsindicatoren

- Rendement onderbouw
- Rendement bovenbouw

Examenindicatoren

- Gemiddeld cijfer centraal examen (CE)
- Verschil schoolexamen (SE) en CE

Uitkomsten risicoanalyse

- **Scholen met voldoende opbrengsten:**
afdeling(en) met maximaal één indicator onvoldoende;
- **Risicoscholen:**
afdeling(en) met twee of meer indicatoren onvoldoende. Een afdeling krijgt een *attending* bij één jaar onvoldoende opbrengsten en een *waarschuwing* bij twee achtereenvolgende jaren;
- **(Zeer) Zwakke scholen:**
een afdeling is zwak wanneer twee of meer indicatoren *gemiddeld* over drie jaren onvoldoende zijn. Na een kwaliteitsonderzoek bepaalt de inspectie of de afdeling *zeer zwak* is.

- De opbrengsten van het praktijkonderwijs worden door de inspectie beoordeeld aan de hand van drie, voor deze schoolsoort specifieke indicatoren.
- Formeel spelen naast de vier opbrengst-indicatoren ook de jaarstukken en signalen een rol in de risicoanalyse.
- In de brochure over het toezichtkader beschrijft de inspectie de eigen werkwijze meer in detail. Zie: www.vo-raad.nl/dossiers/leren-verbeteren/toezichtkader-2013-vestiged

2 Beoordeling inspectie

Meerjaren Opbrengsten VO

De inspectie koppelt de beoordeling van de opbrengsten terug met het overzicht *Meerjaren opbrengsten VO*, voorheen het *Opbrengstenoordeel VO*.

Aan de hand hiervan kan worden bepaald hoe de afdeling het komende jaar moet scoren om uit de gevarenzone te blijven.

Onderdeel van *Meerjaren Opbrengsten VO* is de *Opbrengstenkaart*: een jaaroverzicht dat gedetailleerder laat zien hoe de afdelingen van een school presteren in vergelijking met landelijke gemiddeldes.

- i** De inspectie schrijft jaarlijks een toelichting bij de Meerjaren opbrengsten VO.
Zie: www.vo-raad.nl/dossiers/leren-verbeteren/toezichtkader-2013-vastgesteld
- Agendeer het overzicht Meerjaren opbrengsten en de Opbrengstenkaart jaarlijks expliciet in de school (schoolleiding, teams, afdelingen, secties, MR, enzovoorts). Zo worden alle betrokkenen zich meer bewust van hoe de inspectie kijkt en hoe de school het in de ogen van de inspectie doet. Wacht hiermee niet tot de opbrengsten teruglopen.
- ☰** Het overzicht Meerjaren opbrengsten VO 2013 dat een school in het voorjaar van 2013 ontvangt ter voorinzage, is gebaseerd op de resultaten van de schooljaren 2009/2010, 2010/2011 en 2011/2012. Als uit het oordeel blijkt dat de opbrengsten achterblijven, dan is er in het lopende schooljaar nauwelijks tijd om tot verbetering te komen. Hierdoor loopt de school de kans dat het Opbrengstenoordeel 2014 ook onvoldoende resultaten laat zien. Het is dus belangrijk om zelf de opbrengsten in de gaten te houden, bijvoorbeeld met behulp van het ManagementVenster.

3 **Eerste hulp bij...** **de indicator Onder- bouwrendement**

Definitie

Analyse

Interventie

Hoe stromen leerlingen door de eerste twee leerjaren van het voortgezet onderwijs:

- zitten zij in het derde leerjaar op het niveau dat de basisschool heeft geadviseerd?
- hoe lang hebben zij erover gedaan om daar te komen?

1

- ☰ Het rendement onderbouw is een optelling van plus- en minpunten. De inspectie rekent deze punten om in een percentage, uitgedrukt in een relatieve score en weergegeven als een bolletje. Dit bolletje geeft aan hoeveel procent van de vergelijkbare scholen beter presteert.

% vestigingen binnen vergelijkingsgroep met betere score

● ○ ○ ○ ○	90 procent
○ ● ○ ○ ○	75 tot 90 procent
○ ○ ● ○ ○	50 procent
○ ○ ○ ● ○	10 tot 25 procent
○ ○ ○ ○ ●	10 procent

- 🔍 Op de *Opbrengstenkaart* van de inspectie kan dit er als volgt uitzien:

Onderbouwrendement

01-10-2009	108
01-10-2010	100
01-10-2011	93
01-10-2009	○ ○ ● ○ ○
01-10-2010	○ ○ ● ○ ○
01-10-2011	○ ● ○ ○ ○

Voldoende

De afdeling uit dit voorbeeld scoort in 2012 een voldoende voor de indicator onderbouw rendement $(3 + 3 + 2) / 3 = > 2$. Desondanks zou bij de vestiging wel een alarmbolletje moeten gaan rinkelen, gezien de score 2 in het laatste jaar.

4 Eerste hulp bij... de indicator Onder- bouwrendement

Definitie

Analyse

Interventie

Als deze indicator achterblijft, betekent dit dat leerlingen relatief vaker:

- op een lager niveau zitten dan de basisschool heeft geadviseerd
- en/of doubleren in de eerste twee leerjaren.

Achterhaal waar de knelpunten zitten:

- Reconstrueer de loopbanen van de leerlingen in het derde leerjaar, bijvoorbeeld door middel van een *cohortonderzoek*.

Zo wordt inzichtelijk welke momenten van invloed zijn op het onderbouwrendement:

- Het moment van plaatsing: hoeveel leerlingen zijn onder, op of boven het advies van de basisschool geplaatst?
- Het moment van doorstroom van het 1e naar het 2e leerjaar en van het 2e naar het 3e leerjaar: hoeveel leerlingen blijven zitten, stromen af/op of blijven op niveau?

- Analyseer de doorstroom in de onderbouw met behulp van het Management-Venster van Vensters voor Verantwoording.

1

Cohortonderzoek

Benodigde gegevens uit de leerlingenadministratie:

Naam van de leerling

Naam toeleverende basisschool

Advies toeleverende basisschool

Bij de start van het 1e leerjaar geplaatst volgens advies basisschool?

- Nee, onder het advies (plus reden);
 - Bij een dubbeladvies: op het laagste advies;
 - Ja, conform het advies;
 - Bij een dubbeladvies: op het hoogste advies;
 - Nee, boven het advies (plus reden).
-

Doorstroom na het 1e leerjaar

- Blijven zitten;
 - Afgestroomd naar lager niveau (t.o.v. advies);
 - Op niveau van plaatsing doorgestroomd;
 - Doorgestroomd naar hoger niveau.
-

Doorstroom na het 2e leerjaar:

- Blijven zitten;
 - Afgestroomd naar een lager niveau;
 - Op niveau van plaatsing doorgestroomd;
 - Doorgestroomd naar een hoger niveau.
-

Aan de hand van deze gegevens wordt inzichtelijk welke momenten van invloed zijn op het onderbouwrendement.

- Zie pagina 43 t/m 48 van de brochure 'Werken aan Opbrengsten': www.vo-raad.nl/publicaties/brochures/werken-aan-opbrengsten

Eerste hulp bij... de indicator Onder- bouwrendement

Definitie

Analyse

Interventie

Determinatie & selectie

- Hoe is de match tussen basisschooladviezen, Cito-toetsscores en de aanleg van leerlingen? Praat met basisscholen over enkelvoudige advisering en de wijze waarop zij tot een advies komen.
- Verhelder criteria voor plaatsing en determinatie en pas deze consequent toe. Zorg dat het basisschooladvies en Cito-toetsscores worden meegewogen. →

Onderwijsaanbod & toetsbeleid

- Laat vaksecties en leraren verbeterplannen opstellen en uitvoeren wanneer hun leerlingen structureel zwak presteren.
- Heb aandacht voor het toetsbeleid (diagnostisch toetsen, beoordelingsnormen op het vereiste niveau, gecoördineerde toetsen).

1

Pedagogisch-didactisch handelen docenten

- Help docenten om hun pedagogisch-didactisch handelen te richten op het realiseren van betere leeropbrengsten en het ondersteunen van leerlingen die onder hun adviesniveau presteren.

Zorg & begeleiding

- Begeleid achterblijvende en zwakke leerlingen gericht en planmatig.

- **Belangrijk aandachtspunt: zijn de basis-schooladviezen correct geadministreerd en doorgegeven aan de inspectie?**

6 Eerste hulp bij... de indicator Boven- bouwrendement

Definitie

Analyse

Interventie

Bij het rendement bovenbouw gaat het om de onvertraagde doorstroom van leerjaar 3 naar het diploma. Hiervoor worden de stroomgegevens van één schooljaar gebruikt.

Op basis van bevorderings- en slagingspercentages berekent de inspectie de kans dat leerlingen zonder zittenblijven hun diploma halen. 🔍

- De indicator bovenbouwrendement van een vwo-afdeling kan er als volgt uitzien:

Van 3e leerjaar naar diploma zonder zittenblijven

	<i>Percentage</i>
2008/09 - 2009/10	70
2009/10 - 2010/11	54
2010/11 - 2011/12	45

	<i>Relatieve score</i>
2008/09 - 2009/10	○ ○ ● ○ ○
2009/10 - 2010/11	○ ○ ● ○ ○
2010/11 - 2011/12	● ○ ○ ○ ○

Voldoende

Deze afdeling scoort op deze indicator een voldoende, omdat het driejaarsgemiddelde groter is dan 2 (want $(3+3+1)/3 = >2$). Om ook in 2013 een voldoende te scoren, moet de afdeling in dit geval minstens een 3 scoren. Scoort de afdeling een 2, dan komt het driejaarsgemiddelde precies uit op 2 (want $(3+1+2)/3 = 2$), wat leidt tot een onvoldoende beoordeling.

7 Eerste hulp bij... de indicator Boven- bouwrendement

Definitie

Analyse

Interventie

Als deze indicator achterblijft, betekent dit dat leerlingen relatief vaker:

- doubleren of afstromen in de bovenbouw
- en/of zakken voor het examen.

Tips om de knelpunten te achterhalen:

- Voer een cohortonderzoek uit. Dit kan inzichtelijk maken of specifieke groepen leerlingen de indicator negatief beïnvloeden; →
- Analyseer het zogenaamde hinkelpad; →
- Analyseer de doorstroom in de bovenbouw met behulp van het ManagementVenster van Vensters voor Verantwoording. Dit toont per school en schoolsoort de eigen doorstroom in de bovenbouw over de laatste drie leerjaren, het landelijk gemiddelde en de percentielscore van de school. → i

2

- ➔ Wanneer het cohortonderzoek voor een aantal opeenvolgende cohorten wordt uitgevoerd, plaatst dit het knelpunt in perspectief:
 - heeft het knelpunt zich alleen in het laatste jaar voorgedaan?
 - is hier een verklaring voor, bijvoorbeeld een specifieke verandering?
 - of is er in de gegevens over de afgelopen jaren een trend zichtbaar?
 - zo ja, hoe is deze te duiden?

- ➔ Het hinkelpad brengt de op-, door- en afstroom binnen de school in beeld, in relatie tot die van scholen met een vergelijkbare samenstelling. Het hinkelpad kan worden ingezien in het digitale schooldossier bij de inspectie.

- ➔ Als het bovenbouwrendement vooral achterblijft doordat relatief veel leerlingen zakken voor het examen, is de kans groot dat de school ook een onvoldoende scoort op de derde indicator, gemiddeld cijfer CE.

- ➔ Zie pagina 52 t/m 55: www.vo-raad.nl/publicaties/brochures/werken-aan-opbrengsten

Eerste hulp bij... de indicator Boven- bouwrendement

Definitie

Analyse

Interventie

Determinatie & selectie

- Verbeter selectie en determinatie in de onderbouw. Kijk niet alleen naar rapportcijfers, maar hanteer bijvoorbeeld ook per afdeling een profiel waaraan leerlingen moeten voldoen.

Onderwijsaanbod

- Ga na hoe het onderwijs in de bovenbouw beter kan aansluiten op dat in de onderbouw. →

Pedagogisch-didactisch handelen docenten

- Zorg dat leraren de prestaties van leerlingen analyseren en hun onderwijs afstemmen op de uitkomsten hiervan.
- Zorg dat secties streefpercentages hanteren, bijv. voor het maximaal aantal onvoldoendes per rapportperiode, gemiddelde rapportcijfers, aantal zittenblijvers. Laat secties gedurende het jaar actie ondernemen wanneer opbrengsten dreigen achter te blijven.

Zorg & begeleiding

- Bereid leerlingen voor op wat er van hen in de bovenbouw wordt verwacht (studiehouding en -vaardigheden).
- Begeleid zwakke leerlingen of leerlingen die achterblijven gericht en planmatig.

- Hier gaat het dus om het belang van doorlopende leerlijnen, van brugklas tot en met examen; een belangrijke verantwoordelijkheid van de vaksecties. De vraag is hoe het onderwijs in de onderbouw de leerlingen voorbereidt op de bovenbouw en hoe het bovenbouwonderwijs voortbouwt op het onderwijs in de onderbouw.

9 Eerste hulp bij... de indicator Gemiddeld CE-cijfer

Definitie

Analyse

Interventie

Deze indicator betreft het gemiddelde cijfer voor het centraal examen (CE) van alle leerlingen voor alle vakken, met uitzondering van de beroepsgerichte vakken.

3

- ☰ 'Het gemiddeld cijfer centraal examen' is het gemiddeld CE-cijfer van alle leerlingen van alle vakken, behalve de beroepsgerichte vakken. Naast de werkelijke scores worden de relatieve scores aangegeven in de vorm van een bolletje. Bij de berekening hiervan wordt rekening gehouden met Iwoo, apcg en tussentijdse instroom.

Om het oordeel van deze resultaatindicator te kunnen bepalen, worden de relatieve scores omgezet in een getal tussen 1 en 5. Deze indicator krijgt zijn waarde door de getallen van de relatieve scores op te tellen en door drie te delen. Als de uitkomst van deze som groter dan 2 is, beoordeelt de inspectie de afdeling als voldoende.

- 🔍 De indicator Gemiddeld CE-cijfer van een havo-afdeling kan er in het overzicht *Meerjaren Opbrengsten VO* als volgt uitzien:

Gemiddeld cijfer centraal examen

	<i>Cijfer</i>
2008/2009	6,0
2009/2010	6,1
2010/2011	6,2

	<i>Relatieve score</i>
2008/2009	● ○ ○ ○ ○
2009/2010	○ ● ○ ○ ○
2010/2011	○ ○ ● ○ ○

Onvoldoende

Deze afdeling scoort op deze indicator een onvoldoende, omdat het driejaarsgemiddelde $(1+2+3)/3$ precies 2 is en niet groter.

Eerste hulp bij... de indicator Gemiddeld CE-cijfer

Definitie

Analyse

Interventie

Als deze indicator achterblijft, beheersen de leerlingen de leerstof die op het centraal examen wordt getoetst onvoldoende. Zijn er specifieke vakken die hier voor zorgen? 🔍

Tips om de knelpunten te achterhalen:

- Bekijk de Opbrengstenkaarten van de afgelopen jaren en de cijfers van het laatste examenjaar;
- Gebruik de informatie uit het ManagementVenster van Vensters voor Verantwoording. ⓘ

- 🔍 Het onderdeel 'Schoolprofiel' in het ManagementVenster bevat informatie over de gemiddelde score voor de algemene vakken op het centraal examen: per schoolsoort het landelijk gemiddelde, de cijfers van de school en de percentielscore. De meest recente (voorlopige) CE-cijfers zijn jaarlijks meteen na de zomer beschikbaar, zodat scholen er al in september mee aan de slag kunnen.

Het onderdeel 'Voorlopige examenresultaten' toont onder meer een analysebox 'centraal examen cijfer'. Ook bevat het een rapport van het gemiddelde CE-cijfer per schoolsoort en per vak. Het vakcijfer wordt vergeleken met het landelijk gemiddelde. Het aantal kandidaten dat in het vak examen heeft gedaan en de percentielscore van het vakcijfer worden vermeld.

- 📄 In de brochure 'Werken aan Opbrengsten' is op pagina 58 t/m 65 meer informatie te vinden. Zie: www.vo-raad.nl/publicaties/brochures/werken-aan-opbrengsten

Eerste hulp bij... de indicator Gemiddeld CE-cijfer

Definitie

Analyse

Interventie

Onderwijsaanbod

- Zorg ervoor dat docenten goed op de hoogte zijn van de eindtermen voor hun vak, zodat zij daaraan voldoende aandacht besteden.
- Bereid leerlingen goed voor op het centraal examen, bijvoorbeeld door elementen hiervan op te nemen in het schoolexamen.

Pedagogisch-didactisch handelen docenten

- Laat docenten gebruikmaken van het Cito-programma WOLF, zodat zij op basis van het gemaakte examenwerk zicht krijgen op onderdelen die leerlingen onvoldoende beheersen.

Zorg & begeleiding

- Bereid leerlingen goed voor op het examen, bijvoorbeeld met gerichte examentrainingen, nabespreking en uitleg.

3

Zoek samen met vaksecties die verantwoordelijk zijn voor het achterblijven van deze indicator, naar oplossingen. →

- Kijk hierbij ook naar de kernvakken Nederlands, Engels en wiskunde, want deze zijn medebepalend voor het succes bij de andere vakken. Daarnaast kunnen ook de aangescherpte exameneisen een rol spelen. Voor meer informatie hierover zie: www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/voortgezet-onderwijs/eindexamen-voortgezet-onderwijs

Eerste hulp bij... de indicator Verschil SE-CE

Definitie

Analyse

Interventie

Deze indicator betreft het gemiddelde verschil tussen het cijfer voor het school-examen (SE) en het cijfer voor het centraal examen (CE) van alle vakken die met een centraal examen worden afgesloten.

Op basis van de zogenaamde escalatieladder kan de minister scholen met een langdurig groot verschil (0,5 punt of meer gedurende vijf jaar) of zeer groot verschil (1,0 punt of meer gedurende drie jaar) de examen-licentie of -bevoegdheid ontnemen. In dat geval wordt de staatsexamencommissie ingezet om de examens af te nemen.

 De escalatieladder gaat uit van de volgende stappen:

- 1** De inspectie spreekt een school aan als er in het driejaarsgemiddelde sprake is van een groot of zeer groot verschil tussen het school-examen en het centraal examen. Waar nodig komt de school onder verscherpt toezicht en wordt een verbeterplan opgesteld. De inspectie zal de jaren erop nagaan of er verbeteringen optreden.
- 2** Als de inspectie voor het derde jaar op rij het oordeel 'zeer groot verschil' uitspreekt of voor het vijfde jaar op rij het oordeel 'groot verschil' geeft, rapporteert de inspectie hierover aan de minister.
- 3** Aan de hand van deze rapportage kan de minister de school voor twee jaar de bevoegdheid ontnemen om in de betreffende schoolsoort examens af te nemen.

Eerste hulp bij... de indicator Verschil SE-CE

Definitie

Analyse

Interventie

Er kunnen twee oorzaken zijn voor het achterblijven van deze indicator:

- relatief hoge cijfers voor het school-examen;
- relatief lage cijfers voor het centraal examen. →

Tips om de knelpunten te achterhalen:

- Ga na welke specifieke vakken aan het verschil bijdragen. Gebruik hiervoor:
 - Opbrengstenkaarten van de afgelopen jaren;
 - De (voorlopige) cijfers van het laatste examenjaar;
 - De informatie uit het ManagementVenster van Vensters voor Verantwoording. 🔍 ⓘ

- ➔ Als het verschil vooral wordt veroorzaakt door achterblijvende cijfers voor het centraal examen, blader dan terug naar de kaart over de 'indicator gemiddeld cijfer CE' in deze waaier.

- 🔍 In het onderdeel Voorlopige examenresultaten van het ManagementVenster is een analysevenster 'Verschil SE-CE' opgenomen. Hiermee kan de school met een filter aangeven welke verschillscore zij voor haar schoolsoorten acceptabel vindt. Dit biedt de mogelijkheid nadere analyses uit te voeren. Welke vakken veroorzaken het verschil tussen SE en CE?

- 📄 In de brochure 'Werken aan Opbrengsten' staan op pagina 68 t/m 73 verschillende verduidelijkende voorbeelden. Zie: www.vo-raad.nl/publicaties/brochures/werken-aan-opbrengsten

Eerste hulp bij... de indicator Verschil SE-CE

Definitie

Analyse

Interventie

Zoek eventueel samen met de vaksecties die verantwoordelijk zijn voor het achterblijven van deze indicator, naar oplossingen. De interventies die eerder bij de indicator gemiddeld CE-cijfer zijn genoemd, zijn mogelijk ook hier van toepassing.

Kijk ook goed naar de kwaliteit van de schoolexamens en de borging hiervan.

Zorg ervoor dat:

- toetsconstructie en -beoordeling geen eenmanszaak is;
- de checklist Standaard Kwaliteitsborging Schoolexamens van de VO-raad wordt gebruikt; **i**
- in de schoolexamens ook elementen die in het CE aan de orde komen, voldoende worden getoetst.

i Zie: www.vo-raad.nl/dossiers/schoolexamens

De scores op de vier indicatoren hangen met elkaar samen. Er is sprake van een 'waterbedeffect': als op de ene plek te hard wordt gedrukt, gaat het elders flink omhoog. Daarom is het van belang om de opbrengstindicatoren ook in samenhang te bekijken. 🔍

- Kies na een goede analyse een beperkt aantal interventies waarvan mag worden verwacht dat ze een positief effect hebben, zonder dat dit ten koste gaat van de andere indicatoren;
- Monitor tussentijds de effecten van de maatregelen nauwkeurig, zodat er eventueel kan worden bijgestuurd;
- Zorg voor een goede leerlingenadministratie, zodat cijfers snel beschikbaar zijn en meteen kunnen worden geanalyseerd en besproken;
- Besteed ook aandacht aan docenten of secties die het goed doen, zodat zij goed blijven presteren.

- 🔍 Een school zou er bijvoorbeeld voor kunnen kiezen het verschil SE-CE te verkleinen door de schoolexameneisen aan te scherpen. Hierdoor kan echter het slagingspercentage dalen, met negatieve gevolgen voor het bovenbouwrendement.

Project Leren verbeteren

Leren verbeteren, een gezamenlijk project van de VO-raad en AOC Raad, ondersteunt scholen waarvan de opbrengsten achterblijven bij hun verbeteraanpak. Het project adviseert, ondersteunt, begeleidt en faciliteert uitwisseling en kennisdeling.

Er is een getrappt aanbod voor drie doelgroepen: voor de risicoscholen is lichte ondersteuning beschikbaar, voor zwakke scholen een uitgebreider aanbod en voor zeer zwakke scholen intensieve ondersteuning. In de meeste gevallen wordt gewerkt op basis van cofinanciering.

Het ondersteuningsaanbod bestaat uit:

- een informatiepakket;
- netwerkbijeenkomsten;
- ondersteuning bij analyse en verbeteracties door een vanuit het project geselecteerde adviseur;
- een audit voor scholen met een (zeer) zwakke afdeling, uitgevoerd in opdracht van het project;
- intensieve procesbegeleiding, interim-management of aanvullende ondersteuning op maat voor zeer zwakke scholen.

Voor meer informatie, voorwaarden en aanmelding: www.vo-raad.nl/lerenverbeteren

www.vo-raad.nl/lerenverbeteren

Leren verbeteren

Project voor risicoscholen en
(zeer) zwakke afdelingen

Een project van de VO-raad en AOC Raad